

ÕIGUSKANTSLER

Kalev Ilves
Direktor
Tartu vangla
tartu.vangla@just.ee

Teie

Õiguskantsler 18.04.2011 nr 7-9/110486/1101889

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks

Lugupeetud härra Ilves

Käesolevaga pöördun Teie poole seoses minu nõunike 01.04.2011 kontrollkäiguga Tartu vanglas asuvasse vanglate psühhiaatriaosakonda (edaspidi osakond). Kontrollkäigul kontrollisid minu nõunikud, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokoll artiklis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kas osakonnas on ohjeldusmeetmete kohaldamisel tagatud isikute põhiõigused ja –vabadused. Esmalt soovin Teid oma nõunike nimel tänada kontrollkäigu sujuva korralduse eest.

Kontrollkäigu tulemusel on koostatud aruanne kontrollitud asutuse tegevuse kohta, milles tehakse ettepanekud kontrollialusele asutusele eesmärgiga tagada isikute põhiõiguste ja –vabaduste kaitse senisest efektiivsemalt. Soovin kontrollkäigu põhjal juhtida Teie kui Tartu vangla direktori tähelepanu alljärgnevale.

1. Ohjeldusmeetmete rakendamise korraldusest osakonnas

Kontrollkäigu raames läbi viidud vestlustest selgus, et osakonnas ohjeldatakse isikuid nende elukohaks olevas kambris. Osakonnas puudub eraldi ohjeldusmeetmete kohaldamise ruum. Samuti ei ole osakonna töötajad saanud eraldi koolitust erinevate ohjeldusmeetmete kohaldamise alal. Kontrollitava asutuse poolt saadetud dokumentatsioonist ning kohapeal kogutud teabest nähtus, et osakonnas ei ole välja töötatud ohjeldusmeetmete kohaldamise juhendit.

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil viia vanglate psühhiaatriaosakonnas ohjeldusmeetmete kohaldamine vastavusse nii kehtiva õigusega, Terviseameti poolt antud juhtnööridega kui ka rahvusvaheliste organisatsioonide poolt antud soovitustega. Erilist tähelepanu tuleb pöörata ohjeldusmeetmete rakendamise asukohale, ohjeldamisi ordineerivate ja läbi viivate töötajate ringile ja väljaõppele, ohjeldusmeetmete kohaldamise juhendi välja töötamisele, nõuetekohase ohjeldusmeetmete kohaldamise registri pidamisele, ohjeldatud isiku üle järelevalve tagamisele ning näidustatud ravi (kaasa arvatud võõrutusravi) jätkumisele ohjeldamise ajal.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

2. Videovalve kasutamine osakonnas

Kontrollkäigu kestel ilmnes, et kõik psühhiaatriaosakonna palatid olid allutatud videovalvele. Enamikes palatites oli 2 kaamerat – elualal ning hügieeniruumis.

Isikuandmete töötlemisel kaitseb füüsilise isiku põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusele, isikuandmete kaitse seadus (edaspidi IKS). Seaduse § 14 lõike 3 kohaselt võib isikuandmeid edastavat või salvestavat jälgimisseadmestikku kasutada üksnes isikute või vara kaitseks ning juhul, kui sellega ei kahjustata ülemääraselt andmesubjekti õigustatud huve ning kogutavaid andmeid kasutatakse ainult nende kogumise eemärgist lähtuvalt. Andmesubjekti nõusolekut asendab sellise andmetöötluse korral jälgimisseadmestiku kasutamise fakti ning andmete töötleja nime ja kontaktandmete piisavalt selge teatavakstegemine.

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil psühhiaatriaosakonnas viia sisse süsteem, mille kohaselt kaalutakse igal konkreetsel juhul videovalve kohaldamise vajalikkust ja ulatust. Selline otsus peaks läbipaistvuse ja kontrollitavuse huvides olema tehtud igakordselt iga isiku puhul kirjalikult taasesitatavas vormis. Videovalve rakendamise otsus peaks olema kehtiv vaid konkreetse ajavahemiku, mille saabumisel tuleb otsus ümber vaadata. Lisaks eeltoodule soovitan Teil viia videovalve kohaldamine vastavusse isikuandmete kaitse seaduses tooduga ning paigutada aladele, mis on videojärelevalve all, nähtavale kohale jälgimisseadmestiku kasutamise fakti, andmete töötleja nime ja kontaktandmete kohta käiv teave. Samuti peaks olema edastatud info, milliseid ruume või alasid konkreetselt jälgitakse.

3. Eneseteostusvõimalused ja tegevusteraapia kättesaadavus osakonnas

Osakonnas patsientidele eraldi tegelusvõimalusi loodud ei ole, samuti ei ole osakonna koosseisus tegevusteraapeuti. Osakonna töötajatele ei ole korraldatud tegevusteraapia alaseid koolitusi, mis võimaldaks ravil viibivatele isikutele vähemalt mingis mahu tagada raviprotsessis vajalikke teenuseid.

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil tagada vanglate psühhiaatriaosakonnas ravil viibivatele isikutele terapeutiliste vaba-aja tegevuste korraldamine. Isikute raviprotsessi edukaks läbi viimiseks tuleks kaaluda võimalusi tegevusteraapeuti palkamiseks osakonna koosseisu. Lisaks tuleks kaaluda ka muude vaba aja viitmise võimaluste loomist, näiteks asjakohase kirjanduse soetamist.

4. Muud olmeküsimused osakonnas

Kontrollkäigu raames läbi viidud vestlusel selgus, et seoses tervishoiukulutustele ette nähtud raha vähenemisega vangla eelarves ei ole osakonnas võimalik patsientidele tagada juurdepääsu ravil viibivatele isikutele näidustatud uuematele ravimitele. Samuti ei ole osakonnas rahaliste vahendite puudusel enam kättesaadavad näiteks nikotiinivõõrutusplaastrid.

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil tagada vanglate psühhiaatriaosakonnas ravil viibivatele isikutele neile vajalike ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavus.

Lisaks juhiti kontrollkäigu raames osakonna töötajate poolt tähelepanu sellele, et osakonna ruumid, eriti näiteks tualetid, ei ole kohandatud liikumislike erivajadustega isikute vajadustele. Eriti problemaatiline on ratastoolikasutajate iseseisev juurdepääs hügieenisõlmedele.

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil tagada füüsilise erivajadusega isikute iseseisvad liikumisvõimalused osakonnas, muuhulgas tagades selliste isikute juurdepääsu hügieeniruumidele.

Lisan käesolevale kirjale ka kontrollkäigu kokkuvõtte, mille punktides 4.1-4.4 on tehtud soovitustega seonduvaid asjaolusid täpsemalt kirjeldatud. Loodan, et arvestate oma tegevuses minu soovitusi, mille täitmise üle on kavas korraldada järelkontroll poole aasta möödudes.

Lisaks palun Teil tähelepanu pöörata käesolevale kirjale lisatud kontrollkäigu kokkuvõtte punktides 3.1-3.2 toodud osakonna töötajate ning ravialuste poolt antud tagasisidele osakonna tegevuse erinevate aspektide kohta. **Antud vallas ette võetavate tegevuste osas palun Teilt tagasisidet 30 päeva jooksul käesoleva kirja saamisest.**

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Lisa: Kontrollkäigu kokkuvõte 9 lehel